

PRAKSA 2

Center za praktični študij

Milko Poštrak, Jelka Škrjanc, Marko Mesec, Ana Jagrič, Petra Videmšek, Tamara Rape
Žiberna, Klavdija Kustec, Amra Šabić

Ljubljana, oktober 2022-23

Kazalo vsebine

Uvod	2
Namen in cilji prakse v drugem letniku.....	2
Predmetno specifične kompetence	4
Vsebina predmeta	4
Metode ocenjevanja.....	5
Vsebina predmeta praksa (vsebina učne mape)	6
Kratki opisi opravil in metod socialnega dela (naloge na praksi)	7
1. Izbira učne baze in sklenitev dogovora.....	7
2. Načrtovanje praktičnega učenja ob strokovni podpori mentorice na UB	7
3. Dogovor o sodelovanju študentke in uporabnice	7
4. Dnevnik prakse	8
5. Metode socialnega dela (kratki opisi).....	8
a) Razširjena osebna izkaznica učne baze (vezano na predmet Osnove organizacije in menedžmenta).....	8
b) Načrt krepitev moči.....	9
c) Terensko delo.....	9
d) Analiza zakonodaje izbranega primera	9
e) Intervizijska poročila (vezano na predmet Supervizija v socialnem delu).....	10
f) Poročilo o projektu.....	10
g) Analiza tveganja (vezano na predmet Zasvojenosti).....	11
6. Ocena o uresničevanju dogovora med študentko in uporabnico ter ocena uporabnice .	11
7. Ocena mentorice na učni bazi.....	12
8. Poročilo za učno bazo	12
9. Končno poročilo o praksi	12
10. Humanitarno prostovoljno delo	13
Literatura.....	14

Uvod

Namen in cilji prakse v drugem letniku

Z druženjem in sodelovanjem študentka oz. študent (v nadaljevanju študentka¹) s posameznico, skupaj *spoznava življenjski svet uporabnice in sistem podpore*, ki jo ta prejema za izboljšanje svojega položaja. Študentka s posameznico, skupino ali skupnostjo sklene dogovor o sodelovanju. V nizu nalog in opravil po programu prakse, študentka razvija spretnosti in povezuje svoje izkušnje s teoretičnimi znanstvenimi spoznanji. Ob tem razvija *razumevanje* in razvoja spretnosti za prepoznavanje pojavov družbene neenakosti in izključevanja tako posameznic kot družbenih skupin. S tem razvija kompetence za socialno delo.

Študentke svoje učenje reflektirajo v mentorskih skupinah, v konzultacijah z mentorico na UB ter v intervizijskih skupinah.

Praktično učenje v 2. letniku vključuje elemente kompetenc za socialno delo, ki se nanašajo na vse tri ravni - *makro raven* (spoznavanje različnih družbenih kontekstov, kjer živijo uporabnice, spoznavanje družbenih neenakosti, zakonodaje), *mezo raven* (timsko delo, delo v skupini, skupinska dinamika) ter na *mikro raven* (vzpostavljanje stika in delovnega odnosa, raziskovanje življenjskega sveta).

Cilji prakse drugega letnika so:

- poznavanje značilnosti projektnega in organizacijskega dela;
- načrtovanje, izvedba in evalvacija samostojnih (skupnostnih, organizacijskih, razvojnih) projektov s podporo podpore mentorice na fakulteti in (če je to mogoče) mentorice na učni bazi (v nadaljevanju UB). ;
- sposobnost sodelovanja pri zagotavljanju podpore posameznicam in skupinam v lokalnih in interesnih skupnostih ter krepitev moči uporabnic pri zagotavljanju vpliva uporabnic v procesu pomoči;
- razvijati in poglobljati vrednostna stališča glede družbene neenakosti in izključevanja;
- reflektiranje prakse in ukrepov socialne politike na konkretnih primerih;
- uporaba zakonov in predpisov v življenju posameznice ali skupine;
- asertivnost pri delu.

Cilji prakse se dosežejo skozi mentorirano delo študentke na učni bazi (v obsegu 100 ur).

---

¹ V tekstu se zaradi lažje berljivosti uporabljamo samo žensko obliko spola.

Poleg navedenega pa študentka 2. letnika opravi še 40 ur prostovoljnega dela v dobrotelnih oz. humanitarnih organizacijah. Študentke socialnega dela so nepogrešljiv del prostovoljcev ob naravnih nesrečah in humanitarnih krizah (poplave, žledolom, potres, begunci ...), ko se tudi pojavi večja potreba po prostovoljkah. V času, ko ni kriznih razmer pa delujejo kot prostovoljke v teh organizacijah v okviru njihove običajne dejavnosti in urnika. Tvrstno delo ni nujno mentorirano s strani učne baze in se lahko opravlja tudi v obliki neformalne pomoči sočloveku ipd. V poštev pridejo tudi organizacije kot so Taborniki, Skavti, Gasilska društva, ad-hoc projekti v kriznih razmerah idr. Ob koncu študijskega leta študentka, v učno mapo prakse, vloži potrdilo (v kolikor je delo potekalo v okviru določene organizacije) o opravljenih urah in poročilo o svojem delu.

Predmetno specifične kompetence

- poznavanje in sposobnost dosledne uporabe jezika socialnega dela;
- sposobnost soustvarjanja izvernih projektov podpore v enkratnih projektih pomoči z uporabnicami in drugimi udeleženkami na konkretnem področju socialnega dela;
- razumevanje delovanja institucij in izboljševanje institucionalnih praks na konkretnem področju socialnega dela;
- spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov in sposobnost iskanja pomoči zase – na ravni prepoznavanja, poimenovanja in iskanja podpore;
- sposobnost analize družbenega konteksta in spretnosti varovanja virov, podpore integrativnim procesom ter soustvarjanja sprememb v skupnosti v sodelovanju s skupnostjo;
- sposobnost izvedbe in zapisa terenskega dela;
- sposobnost zapisovanja v socialnem delu;
- sposobnost delovanja po načelu krepitev moči;
- sposobnost uporabe pravnih predpisov na konkretnem primeru;
- sposobnost načrtovanja, izvedbe in evalvacije projekta s strategijami pridobivanja sredstev, terenskim delom, komunikacije v skupnostnem in organizacijskem kontekstu;
- sposobnost delovanja v timu in skupinskih oblikah dela;
- poznavanje in sposobnost uporabe metod intervizije.

Vsebina predmeta

- Načrtovanje in izvedba projekta;
- timsko delo in delo s skupino;
- izvedba in zapis terenskega dela;
- strategije pridobivanja sredstev;
- krepitev moči;
- zagotavljanje vpliva uporabnic v celotnem procesu pomoči (od prvega stika do zadnje ocene storitve s strani uporabnic);
- pogajanje;
- uporaba pravnih znanj pri iskanju rešitev oz. izboljšanju položaja uporabnic;
- komuniciranje v skupnostnem in organizacijskem kontekstu;

- odkrivanje ovir v skupnosti, organizaciji in/ali družbenem sistemu;
- občutljivost za pojave družbene neenakosti in izključenosti (na sistemski ravni, zakonodajni ravni, na ravni vsakdanjega življenja);
- metode in tehnike intervizije.

Metode ocenjevanja

Oceni se Učna mapa pri Praksi 2 (ocenjevalna lestvica je skladna s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja: 1- 5 nezadostno, 6-10 pozitivno, vsi izdelki morajo biti ustrezni za pozitivno oceno). Opisno oceno prakse poda mentorica na UB, mentorica Fakultete za socialno delo (v nadaljevanju FSD) pa poda končno oceno .

Pogoji za pristop k izpitu praksa:

- Opravljena praksa v obsegu določenim za 2. letnik (100 ur + 40ur humanitarnega socialnega dela).
- Prisotnost v mentorski skupini (80%).
- Učna mapa (študentka učno mapo mora oddati 1 teden pred razpisanim izpitnim rokom)

Ocenjevanje:

- Praksa na UB (40% ocene)
- Učna mapa (60% ocene):
  - Poročila o posameznih nalogah 30% ocene.
  - Končno poročilo o praksi 30% ocene.

Ocenjevanje²:

- Praksa (40 % ocene)

Pri ocenjevanju prakse v učni bazi se upošteva: študentkino poročanje o praksi v mentorski skupini, zapisi v dnevnikih prakse, poročanje mentorja iz učne baze, opisna ocena prakse s strani mentorja iz učne baze.

- Učna mapa (60 % ocene):
  - Poročila o posameznih nalogah predstavljajo 30 % ocene

Pri ocenjevanju nalog se upošteva; Študentovo poročanje o nalogah v mentorski skupini in zapisi o nalogah. Mentor oblikuje skupno oceno za vse naloge.

- Končno poročilo o praksi predstavlja 30% ocene

² Ocenjevanje poteka v skladu s Pravilnikom o dodiplomskem študiju FSD.

Pri ocenjevanju končnega poročila se upošteva; Ustreznost teme glede na področje prakse, refleksija lastne izkušnje prakse, integracija teorije in prakse, jezik socialnega dela, osebni kritični razmislek o izpostavljeni temi, uporabljena strokovna literatura (po navodilih o pripravi končnega poročila o praksi, kot izhaja iz priročnika Praksa II).

Učno mapo študentka odda mentorju FSD vsaj teden dni pred izpitnim rokom. Mentor oblikuje skupno oceno za vse naloge, ki je del zaključne ocene.

Vsebina predmeta praksa (vsebina učne mape)

1. Dogovor o sodelovanju z UB.
2. Načrt prakse.
3. Dogovor o sodelovanju študentke in uporabnic.
4. Dnevnik prakse.
5. Poročila oziroma zapisi nalog:
  - a. Razširjena osebna izkaznica učne baze (individualna ali skupinska).
  - b. Načrt krepitev moči.
  - c. Terensko delo.
  - d. Analiza zakonodaje izbranega primera.
  - e. Intervizijska poročila (učna mapa naj vsebuje 3).
  - f. Poročilo o projektu.
  - g. Analiza tveganja.
6. Poročilo in potrdilo (v kolikor je delo potekalo v okviru določene organizacije) o opravljenem dobrodelnem oz. humanitarnem delu.
7. Ocena mentorice na učni bazi.
8. Ocena o uresničevanju dogovora med študentko in uporabnico ter ocena uporabnice.
9. Končno poročilo o praksi (esej).
10. Poročilo za učno bazo.

Kratki opisi opravil in metod socialnega dela (naloge na praksi)³

1. Izbira učne baze in sklenitev dogovora

Iz objavljenega seznama študentka izbere UB na kateri želi opravljati prostovoljno delo. Študentka pred odhodom na UB pridobi informacije o UB kjer bo opravljala praktično delo. Študentka se z izbrano UB dogovori za obisk. Na obisku z mentorico skupaj pregledata seznam obveznosti in učne cilje ter ocenita ali bo v izbrani organizaciji študentka imela možnost izvesti naloge in doseči predvidene učne cilje. Kadar to ni v celoti mogoče, lahko mentorica na UB poišče drugo okolje za izvedbo preostalih nalog. Če tudi tega ni mogoče urediti, izbere študentka drugo UB.

Študentka podpiše dogovor o prostovoljskem delu in mu priloži seznam obveznosti. Obrazec 'Dogovor o prostovoljnem delu' imajo UB same, v primerih ko UB nima lastnega obrazca je le ta objavljen tudi na spletni strani FSD. Z dogovorom sodelujoči določijo pravice in obveznosti sodelovanja, v skladu z etičnim kodeksom prostovoljstva. Študentka dogovor priloži v svojo učno mapo skupaj z ostalimi izdelki.

2. Načrtovanje praktičnega učenja ob strokovni podpori mentorice na UB

 Ko je podpisan dogovor o sodelovanju, študentka z mentorico na UB izdela program praktičnega učenja (načrt prakse). Mentorica na UB predlaga in predstavi možnosti za učenje oziroma izvedbo posameznih nalog in skupaj s študentko določita (okvirne) termine za izvedbo posamezne naloge. Dogovorita se o kraju, času, poteku mentorskih srečanj (vsaj 1x mesečno) ter o dosegljivosti mentorice, če bi študentka potrebovala njeno pomoč oz. podporo. Študentka dogovore zapiše v pripravljen obrazec 'Načrt prakse', ki ga vloži v učno mapo (kopijo shrani mentorica na UB).

3. Dogovor o sodelovanju študentke in uporabnice

 Študentka se ob prvem srečanju z uporabnico dogovori o njenem sodelovanju. Predstavi sebe in namen obiska UB ter jo/jih seznanja z nalogami, ki jih mora opraviti. Študentka z uporabnikom sklene *dogovor o sodelovanju* po korakih za vzpostavljanje delovnega odnosa. Uporabnica predstavi svoja pričakovanja in potrebe. Te so lahko izražene v obliki *naloge*, ki

---

³Podrobna navodila za posamezne spretnosti in metode socialnega dela so dostopna v prilogi ali na spletni strani .

jo je potrebno opraviti (asistenca pri zapisovanju predavanj, spremljanje v trgovino ipd.), v obliki *ciljev*, ki jih želi uporabnica uresničiti (več gibanja na prostem, obiskovati tečaj folklore ipd.) ali kot *splošna vsebina* za sodelovanje (učna pomoč, druženje ipd.).

Nato se dogovorita o poteku sodelovanja (kdaj, kje, trajanje srečanj in kaj bosta v okviru njih počeli), pravilih za sodelovanje (npr. pravočasno obveščanje odsotnosti, točnost, spoštljivost ipd.), izvajanju dogovorjenih nalog in načinu ocenjevanja njunega sodelovanja (kakovost opravljenega dela študentke). Dogovor zapišeta (narišeta, posnameta na video, izdelata zvočni zapis, zapojeta ipd.). Študentka dogovor priloži v svojo učno mapo skupaj z ostalimi izdelki.

Glede na sklenjen dogovor sledijo redna tedenska srečanja študentke in uporabnice, kjer ob druženju in sodelovanju študentka pridobiva praktične izkušnje.

Praktično delo na UB poteka praviloma ob ponedeljkih oziroma druge dni v tednu, lahko tudi večkrat tedensko, vedno pa po dogovoru z uporabnico in UB v obdobju od novembra do junija. Študentka mora v študijskem letu opraviti *100 ur dela z uporabnicami*. Praktično delo mora potekati v obliki kontinuiranega sodelovanja z UB (oz. uporabnico ali uporabniki) skozi celotno zgoraj navedeno obdobje in se ga ne da opraviti v nekaj mesecih.

4. Dnevnik prakse

 Dnevnik prakse je študentkin osebni zapis dogajanja na praksi. Namenjen je učenju objektivacije (razločevanja med realnim dogajanjem in lastnimi interpretacijami), spremljanju lastnega učenja ter refleksiji lastnega doživljanja in novih spoznanj ob podpori in v sodelovanju z mentorico na FSD. Študentka vodi dnevnik vsak dan, ko je na praksi oz. na mentorskih srečanjih na FSD. Dnevnik med in ob koncu prakse študentka odda mentorici FSD na vpogled.

5. Metode socialnega dela (kratki opisi)

a) Razširjena osebna izkaznica učne baze (vezano na predmet Osnove organizacije in menedžmenta)

 Že pred prvim srečanjem študentka začne izdelovati razširjeno osebno izkaznico učne baze. Študentke izdelajo razširjeno osebno izkaznico učne baze glede na to ali gre za *edino študentko 2. letnika FSD* na praksi v tej organizaciji (gradivo Razširjena osebna izkaznica učne baze – *obrazec A*) ali je v organizaciji na praksi *več študentk 2. letnika FSD* (gradivo Razširjena osebna izkaznica učne baze – *obrazec B*). Pri tem si (še pred prvim srečanjem z

mentorico na učni bazi) pomaga z vsemi dostopnimi viri informacij (knjižnica, splet, zloženske in brošure UB ipd.). Pri timski izdelavi razširjene osebne izkaznice učne baze se članice skupine medsebojno usklajujejo, dogovorijo o načinu sodelovanja in medsebojni delitvi dela. V primerih ko specifične informacije niso javno dostopne študentka zaprosi za informacije (in pomoč) mentorico na UB (ali po potrebi še kakšno drugo osebo). O načinu predstavitve v mentorski skupini se dogovorijo študentke z mentorico na FSD.

b) Načrt krepitev moči

Študentke tudi v tem študijskem letu spoznavajo življenjski svet uporabnice (ali skupine uporabnic). Tekom srečanj so usmerjeno pozorne tudi na statusno pogodbeno moč, interakcijsko kredibilnost, družbene in stigmatizirane vloge ipd. uporabnic. Skupaj z uporabnico študentka odgovori na (za uporabnico relevantna) vprašanja iz gradiva Krepitev moči in načrt krepitev moči. Odgovore zapiše in jih nato preveri in dopolni z uporabnico. Na podlagi tega besedila nato skupaj z uporabnico izdela načrt aktivnosti in nalog za krepitev njene pogodbene moči.

c) Terensko delo

Terensko delo socialnih delavk pomeni poseganje v okolje in spoznavanje življenjskega sveta uporabnic. Prostor je tako pomembna sestavina strokovnega dela, ki bistveno vpliva na kakovost storitev. Pri tem ločimo tri tipe prostorov: institucionalni (organizacije socialnega varstva, neprofitne organizacije ipd.), javni (park, gostinski lokali ipd.) in zasebni prostor (prebivališče uporabnice). Med prakso opravi eno od oblik terenskega dela in pripravi zapis ob upoštevanju navodil za zapisovanje v socialnem delu.

d) Analiza zakonodaje izbranega primera

Namen te naloge je, da si študentke izberejo en primer situacije (bodisi »svoje« uporabnice, bodisi primer za katerega so izvedele na učni bazi) in primer analizirajo skozi obstoječe zakone, predpise oziroma veljavne pravne akte. Primer: mladoletna mama zavrača pravkar rojenega otroka s hendikepom, 5-letnemu dečku iz romskega naselja sta v prometni nesreči umrla starša, pravice uporabnic storitev duševnega zdravja ipd... Nato poiščejo (domače in mednarodne) zakone in druge predpise, ki urejajo položaj, pravice ipd. te osebe, jih preučijo in ustrezno uporabijo na primeru. Način predstavitve v mentorski skupini se dogovori z mentorico na FSD.

e) Intervizijska poročila (vezano na predmet Supervizija v socialnem delu)

 Intervizija je pristop v superviziji. V interviziji sodelujejo strokovnjaki s podobnimi delovnimi izkušnjami. V njej nihče od sodelujočih ne prevzame stalne vloge intervizorke. Namenjena je podpori, medsebojnemu učenju in izmenjavi mnenj. Henk Hanekamp (1994, str. 503) trdi, da je intervizija metoda učenja, pri kateri majhna skupina kolegov s podobno stopnjo poklicne usposobljenosti in delovnih izkušenj opravlja supervizijo drug z drugim na podlagi vprašanj, ki se porajajo v njihovem delovnem okolju. Študentke se bodo pri predmetu Supervizija v socialnem delu usposobile za izvajanje intervizije in metodo preizkusile v različnih vlogah (npr. na vajah pri predmetu, pri vodenju intervizijskih procesov v okviru prakse).

V skladu z navodili pri predmetu Supervizija v socialnem delu izvedejo intervizijska srečanja in izdelajo poročila. V učno mapo vložijo tri intervizijska poročila.

f) Poročilo o projektu

 Teden strnjene prakse je načeloma namenjen izvedbi projekta oziroma večje skupne akcije (v sodelovanju z uporabnicami, na terenu in v sodelovanju s skupnostjo ali organizacijo) na UB. Predvideva študentkino prisotnost na UB vse delovne dni v tednu strnjene prakse, zato študentke takrat nimajo drugih pedagoških obveznosti na FSD. Glede na potrebe in želje uporabnic pa lahko projekt izvedejo študentke tudi pred tednom strnjene prakse ali ga izvajajo skozi celoten proces poteka praktičnega učenja (npr. če uporabnica izrazi željo, da bi se naučila tujega jezika ipd.).

Študentke 2. letnika na UB načrtujejo, izvedejo in evalvirajo projekt, ki neposredno ali posredno doprinese k izboljšanju kakovosti življenja uporabnic. Izhodišče za načrtovanje projekta je raziskava potreb uporabnic – bodisi skozi raziskovanje socialne mreže ali skozi katero drugo metodo, tehniko zbiranja podatkov. Pomembno je zavedanje, da je uporabnica tista, ki je nosilka (projekt temelji na izraženi želji), soustvarjalka in izvajalka projekta. Projekt nastaja skupaj z uporabnicami in (po potrebi) drugimi vpletenimi (lahko vključuje tudi skupinsko in timsko delo) po izbiri študentke. Projekt študentke (po možnosti skupaj z uporabnicami) predstavijo v organizaciji in/ali lokalni skupnosti (osebno, preko tiskanih, spletnih medijev ali kako drugače).

Projekt lahko (če je to bolj smiselno in v dogovoru z UB) študentke izvedejo tudi že pred tednom strnjene prakse. V tem primeru se študentka z mentoricama na FSD in UB dogovori, kaj bo počela v tednu strnjene prakse. Lahko je (če je na UB to možno oziroma izvedljivo) študentka v času strjenega tedna prakse v vlogi 'sence' strokovne socialne delavke

(mentorice), jo spremlja in opazuje pri njenem delu na in spoznavala različne vloge in metode socialnega dela. Študentke in mentorice na FSD se dogovorijo o načinu predstavitve v mentorski skupini.

g) Analiza tveganja (vezano na predmet Zasvojenosti)

Analiza tveganja je metoda za ocenjevanje tveganj v določeni situaciji ali življenju uporabnic. Omogoča nam, da za situacijo/položaj ogroženosti ali tveganja ocenimo, kakšna je nevarnost, kakšne grožnje obstajajo. Z metodo presodimo, kakšna je verjetnost dogodka in s katerimi ukrepi lahko zmanjšamo tveganja ali morebitno škodo, ki bi lahko nastala.

Z analizo tveganja je moč po eni strani oceniti intenzivnost grožnje in verjetnost dogodka, po drugi strani pa razumeti samo tvegano situacijo in odnos med koristjo in nevarnostjo, ki ju tveganje prinaša.

V socialnem delu analizo tveganje uporabljamo:

- tako rekoč pri vseh javnih pooblastilih (ta po navadi temeljijo prav na ogroženosti),
- pri utemeljevanju omejevalnih ukrepov kot tudi,
- ukrepov, ki uporabnicam širijo možnosti,
- pri preprečevanju škode in prepričevanju akterjev tveganih situacij.

Analiza tveganja je orodje ukrepanja in ravnanja v tveganih situacijah, lahko je tudi način razmišljanja in svetovanja, predvsem pa je zapis analize tveganja dokument, ki priča o tem, da smo tveganje analizirali. Navodila za izvedbo (in zapis) te naloge boste prejeli pri predmetu Zasvojenosti.

6. Ocena o uresničevanju dogovora med študentko in uporabnico ter ocena uporabnice

Poleg sprotnega spremljanja izidov sodelovanja, pridobi študentka ob zaključku druženja s strani uporabnice *oceno njunega sodelovanja* glede na sklenjen dogovor. Ugotavljata ali je njuno sodelovanje prispevalo k uresničevanju postavljenih ciljev iz njunega dogovora. Nato uporabnica poda še *oceno kakovost študentkinega dela* pri dogovorjenih nalogah. Ocena je izražena v številčni vrednosti (od 1 kar pomeni, slabše kot prej, do 5 za odlično opravljeno delo). Študentka pridobi od uporabnice tudi komentar na prejeta oceno svojega dela. Uporabnico povpraša, kaj je v njenem ravnanju zaznala dobrega ali celo odličnega. V primerih nižje ocene dela, študentka povpraša uporabnico, kaj je pomanjkljivost njenega dela

in kaj naj bi le to moralo vključevati za pridobitev ocene odličnega sodelovanja. Oceno študentka vloži v učno mapo.

7. Ocena mentorice na učni bazi

Opisno oceno o študentkinem učenju na praksi izdelata tudi mentorica na UB. V njem mentorica reflektira in študentki predstavi oceno njene prakse in opažene posebnosti njenega delovanja. Oceno mentorica UB preda študentki na srečanju ob zaključku prakse. Študentka oceno vloži v učno mapo.

8. Poročilo za učno bazo

Študentka izdelata povratno informacijo za mentorico na UB. Namen povratne informacije je sporočiti mentorici na učnih bazah mnenje o celoviti izkušnji, ki jo je pridobila na praksi. Mentorice tako lahko s pomočjo mnenj študentk oblikujejo enako ali bolj kvalitetno prakso za prihodnje študentke. Povratna informacija vsebuje mnenje in refleksijo. Pisna povratna informacija je tudi priložnost, kjer lahko študentka izrazi kritiko ali pohvalo. Študentka pohvalo ali kritiko zapiše konstruktivno (argumentirano, dobronamerno, pozitivno naravnano in usmerjeno v izboljšanje nekega stanja). Kritika naj ne obtožuje, povzroča konflikt in vrednostne sodbe. Poročilo študentka predstavi mentorici UB na srečanju ob zaključku prakse, kopijo pa vloži v učno mapo.

9. Končno poročilo o praksi

Končno poročilo je sestavljeno iz dveh delov – iz eseja in analize, ki je *priloga eseju*. V eseju študentka strne svoje učenje tako, da reflektira delo in izkušnje, ki jih je kot prostovoljka praktikantka pridobila na praksi s pomočjo obravnavanih teorij socialnega dela, konceptov in drugih učnih vsebin prvega letnika, in oblikuje svoj pogled na to učenje.

Študentka najprej napravi analizo letošnjih izkušenj pri praksi, pridobljenih znanj in pripravljenih izdelkov. Pri pripravi analize je študentka pozorna na vseh 7 kriterijev:

- *etika in vrednote;*
- *integracija znanja in spretnosti;*
- *socialno delo na različnih ravneh;*
- *občutljivost SD na kulturno, etnično pripadnost, spol, starost, spolno usmerjenost, socialni položaj, oviranost;*
- *prostori socialnega dela;*
- *skupinsko in timsko delo;*

- *spretnosti prepoznavanja in obvladovanja lastnih občutkov in sposobnost iskanja pomoči zase).*

Iz opravljene in zapisane analize izkušenj ob uporabi konceptov ter skozi navedene kriterije, izlušči temo, ki jo obravnava njen esej. V eseju študentka razpravlja o temi skozi uporabo literature (navodila glede vrste in količine virov najdete v prilogi).

Esej vloži v učno mapo, ki jo odda mentorici FSD. Če je potrebno, mentorica FSD skliče mentorsko skupino z namenom predstavitve zaključnih poročil o praksi.

10. Humanitarno prostovoljno delo

- ☰ Študentka, v okolju kjer živi, razišče potrebe po humanitarnem/dobrodelnem/skupnostnem ipd. prostovoljnem delu in se aktivira v obsegu najmanj 40 ur letno. V kriznih razmerah (naravne nesreče, humanitarne krize ipd.), se študentka aktivno vključi v procese pomoči, povezane s kriznimi razmerami. V času brez kriznih razmer, pa se vključi tudi na ostala področja pomoči sočloveku, skupnostnih projektov ipd.

Ob koncu, študentka izdela poročilo o humanitarnem prostovoljnem delu in ga vloži v učno mapo.

Literatura

- Čaćinovič Vogrinčič, G., Kopal, L., Mešl, N., Možina, M. (2005). *Vzpostavljjanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čaćinovič Vogrinčič, G., Milošević Arnold, V., Poštrak, M., Stefanoski, P., Urek, M., Demšar, S. (2005). *Zapisovati socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Dragoš, S., Žnidarec Demšar S., (2005). *Akcijski projekt v skupnosti: priročnik za izvedbo projekta in izdelavo projektne naloge*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Dragoš, S., Leskošek, V., Petrovič Erlah, P., Škerjanc, J., Urh, Š., Žnidarec Demšar, S. (2005). *Krepitev moči*. Zbirka Katalog socialnega dela. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.
- Etični kodeks organiziranega prostovoljstva. Pridobljeno 9. 9. 2014 s <http://www.prostovoljstvo.org/eticni-kodeks>.
- Flaker, V. (1997). Timi kot način interdisciplinarnega sodelovanja. *Socialno delo*, 36(1), 3-13.
- Grebenc, V., & Šabić, A. (2013). *Ljubljanske zgodbe: biografije navadnih ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Kodeks etike socialnih delavk in socialnih delavcev. Pridobljeno 9. 9. 2014 s [http://www.fsd.si/dsdds/Kodeks etike.htm](http://www.fsd.si/dsdds/Kodeks%20etike.htm).
- Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu*. (2002). Ur. list RS, 59/02.
- Lamovec, T. (1994). Zagovorništvo kot oblika svetovanja. *Socialno delo*, 33(2), 107-114.
- Milošević Arnold, V., Vodeb Bonač, M., Erzar Metelko, D., Možina, M., (1999). *Supervizija - znanje za ravnanje*. Ljubljana: Socialna zbornica Slovenije.
- Milošević Arnold, V., Poštrak, M. (2003). *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: Študentska založba.

Milošević Arnold, V. (2004). *Priročnik za intervizijo*. Pridobljeno 12. 10. 2014 s <http://www.fsd.uni-lj.si/mma/Intervizija/2008061113023782/>.

Milošević Arnold V., Urh, Š. (ur.) (2009). *Terensko delo: Institucionalni, javni in zasebni prostori socialnega dela*. Zbirka Katalog socialnega dela. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Šugman Bohinc, L., Rapoša Tajnšek, P., Škerjanc, J. (2007). *Življenjski svet uporabnika: raziskovanje, ocenjevanje in načrtovanje uporabe virov za doseganje zelenih razpletov*. Zbirka Katalog socialnega dela. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Šugman Bohinc, L. (2005). Epistemologija podpore in pomoči. *Časopis za kritiko znanosti*, 33(221), 167-181.

Urek, M. (2005). *Zgodbe na delu: pripovedovanje, zapisovanje in poročanje v socialnem delu*. Ljubljana: *cf.

Zaviršek, D., Zorn, J., Videmšek, P. (2002). *Inovativne metode v socialnem delu*:

Opolnomočenje ljudi, ki potrebujejo podporo za samostojno življenje. Ljubljana: Študentska založba.

Dodatna literatura

Cigoj Kuzma, N.(2001). Prostovoljno delo študentov visoke šole za socialno delo. *Socialno delo*, 40(6), 363-368.

Flaker, V. (2001). Prostovoljno delo: Delo za druge in zase. *Socialno delo*, 40(6), 335-354.

Flaker, V. (2003). *Oris metod socialnega dela. Uvod v katalog nalog centrov za socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Gril, A. (2007). *Prostovoljstvo je proizvodnja smisla*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Hlebec, V., Kogovšek, T. (2006). *Merjenje socialnih omrežij*. Ljubljana: Študentska založba.

Kobal, L. (2001). »Zlimam se z ljudmi«: Ugotavljanje terapevtskih učinkov pri prostovoljcih z vidika teorije navezanosti. *Socialno delo*, 40(6), 335-354.

- Martelanc, T., Samec, T. (ur.) (2000). *Prostovoljno delo včeraj, danes in jutri*. Ljubljana: Slovenska filantropija, združenje za promocijo prostovoljstva.
- Mesec, B. (ur.) (1984). *Prostovoljno delo na področju socialnih dejavnosti*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Mesec, B. (2001), Nova generacija prostovoljcev, ki prihaja. *Socialno delo*, 40(6), 329-334.
- Mikuš Kos, A. s skupino soavtorjev (1998). *Prostovoljno delo v šolstvu*. Ljubljana: Slovenska filantropija, združenje za promocijo prostovoljstva.
- Mikuš Kos, A. s skupino soavtorjev (2002). *Prostovoljci in varovanje duševnega zdravja otrok: zbornik prispevkov*. Ljubljana: Slovenska filantropija, združenje za promocijo prostovoljstva.
- Novak, M. (ur.) (2004). *Omrežja socialne opore prebivalstva Slovenije*. Ljubljana: Inštitut RS za socialno varstvo.
- Ramovš, J. (2001). Prostovoljstvo pri delu z ljudmi in za ljudi. *Socialno delo*, 40(6), 313-322.
- Samec, T. (ur.) (1996). *1. slovenski kongres prostovoljcev, Zbornik prispevkov*. Ljubljana: Slovenska fondacija : Socialna zbornica Slovenije.
- Samec, T. (ur.) (1999). *2. slovenski kongres prostovoljcev (Maribor, 25.-26.9.1998), Zbornik prispevkov*. Ljubljana: Slovenska filantropija: Socialna zbornica Slovenije.
- Samec, T. (ur.) (2001). *3. slovenski kongres prostovoljstva, Ljubljana, 2.-3.2.2001, Zbornik prispevkov*. Ljubljana: Slovenska filantropija, združenje za promocijo prostovoljstva.
- Smodiš, M. (ur.) (2001). *Prostovoljci in socialna izključenost otrok: Kako lahko prostovoljci skupaj z otroki premagujejo omejitve zaradi revščine in socialne izključenosti*. Ljubljana: Slovenska filantropija, združenje za promocijo prostovoljstva.
- Socialno delo 2001- Leto prostovoljstva* (tematska številka), 40(6), 305-384.

Specifična literatura za posebnosti pri delu s posamezno ciljno skupino ali za specifično kompetenco. Seznam specifične literature študentka dobi pri predmetu in v učni bazi.